

IZJAVA ZA JAVNOST

Izpostavljenost bank iz naslova posojil v CHF oz. z valutno klavzulo vezano na CHF

Delež posojil v CHF oz. indeksiranih na CHF v vseh posojilih nebančnemu sektorju (NBS) je novembra 2014 dosegel 3,9% oz. 1.037 mio EUR. Od tega so 75% vseh posojil predstavljala posojila sektorja gospodinjstev, medtem, ko je sektor nefinančnih družb (NFD) imel slabih 8% vseh posojil v CHF.

Skupni znesek posojil v CHF celotnega nebančnega sektorja se zmanjšuje od leta 2008, ko je dosegel najvišjo vrednost 2.404 mio EUR. Enak trend velja tudi za sektor gospodinjstev. Najvišji nominalni znesek posojil v CHF so gospodinjstva dosegla v letu 2008, in sicer 1.426 mio EUR, od tega so 79% predstavljala stanovanjska posojila. Do konca leta 2014 se je ta znesek znižal na 784 mio EUR, delež stanovanjskih posojil pa se je povečal na 94%. Glavnina izpostavljenosti v CHF je vezana na tri banke, katerih skupni delež znaša 70% celotne izpostavljenosti v CHF.

Tabela: Nominalni znesek posojil v CHF najetih pri bankah v RS po sektorjih v mio EUR ter delež posojil v CHF med vsemi posojili po sektorjih v odstotkih.

	NBS	NFD	DFO	Država	Gospodinjstva	Stanovanjska
Stanje v mio EUR						
31.12.2004	159,8	95,5	15,4	1,2	47,8	31,8
31.12.2005	443,2	181,0	22,2	6,2	233,8	173,8
31.12.2006	922,0	310,3	65,9	8,1	537,7	402,1
31.12.2007	1984,6	783,5	168,2	7,4	1025,4	769,6
31.12.2008	2403,8	743,6	226,6	7,4	1426,2	1125,8
31.12.2009	1891,4	464,8	173,3	6,4	1246,9	1034,9
31.12.2010	1868,1	429,5	134,4	6,0	1298,2	1128,4
31.12.2011	1588,0	288,5	130,5	5,5	1163,6	1031,8
31.12.2012	1346,4	227,4	93,4	4,8	1020,9	923,8
31.12.2013	1118,6	151,9	81,1	4,0	881,6	809,5
31.12.2014	1036,7	103,7	145,6	3,4	784,0	734,3
Delež v vseh posojilih posameznega sektorja v %						
31.12.2004	1,2%	1,1%	2,8%	0,2%	1,5%	4,0%
31.12.2005	2,6%	1,7%	2,6%	0,9%	5,7%	12,9%
31.12.2006	4,2%	2,4%	4,2%	1,4%	10,4%	20,9%
31.12.2007	7,0%	4,2%	6,8%	1,6%	15,4%	29,3%
31.12.2008	7,0%	3,4%	7,1%	1,4%	18,7%	33,6%
31.12.2009	5,4%	2,1%	5,7%	0,9%	15,3%	26,8%
31.12.2010	5,0%	1,9%	4,5%	0,5%	13,9%	23,3%
31.12.2011	4,3%	1,3%	4,6%	0,4%	12,3%	19,9%
31.12.2012	3,8%	1,1%	3,5%	0,3%	11,0%	17,5%
31.12.2013	3,6%	1,0%	3,8%	0,2%	9,9%	15,2%
31.12.2014	3,9%	0,8%	9,0%	0,2%	8,9%	13,7%

V strukturi vseh posojil, najetih v CHF (oz. nominiranih v CHF), se je delež posojil gospodinjstvom večal vse do leta 2013, ko je dosegel 79% vseh posojil v CHF. Ta delež se je torej večal tudi po letu 2008, ko je bil sicer dosežen najvišji absolutni znesek CHF posojil gospodinjstvom (1.426 mio EUR),

kar je predvsem posledica relativno daljše ročnosti stanovanjskih posojil v primerjavi z ročnostjo posojil v CHF, ki so jih najemala podjetja. Posledično so se od leta 2008 posojila v CHF, odobrena nefinančnim družbam, zmanjševala hitreje kot posojila v CHF, odobrena gospodinjstvom.

Delež nedonosnih terjatev v segmentu stanovanjskih posojil je zelo nizek, kar kaže, da se tveganje povečanega bremena odplačil zaradi apreciacije CHF ni realiziralo, banke pa imajo tovrstne terjatve tudi zavarovane s kupljenimi nepremičninami. Kreditno tveganje stanovanjskih posojil v CHF je celo nekoliko nižje od tveganja vseh stanovanjskih posojil, saj znaša odstotek rezervacij na prvih 2,16%, med tem ko znaša odstotek rezervacij na vseh stanovanjskih posojilih 2,4%.

Tveganje bank

Banka mora pri poslovanju spoštovati pravila o obvladovanju tveganj, med katera sodijo tudi finančna tveganja, ki vključujejo tečajno, obrestno ter likvidnostno tveganje. Tako mora banka v primeru, ko ima naložbe v tuji valuti (npr. CHF) ali ko ima naložbe v domači valuti z valutno klavzulo vezane na gibanje tečaja tuje valute, zagotoviti tudi financiranje v tej valuti. Za upravljanje finančnih tveganj si banke pomagajo tudi z izvedenimi finančnimi instrumenti, predvsem z valutno in obrestno zamenjavo, ter tako zapirajo svoje valutno tveganje, v kolikor pa imajo banke odprto valutno pozicijo pa morajo za ta namen zagotavljati dodaten kapital. Zaradi teh specifik predstavljajo naložbe v tujih valutah manjši del kreditnega portfelja bank in so jih v večji meri uporabljale predvsem hčerinske banke s tujim lastništvom in večje banke z domačim kapitalom, ki so sposobne uravnati tovrstna tveganja.

Poleg omenjenih tveganj je Banka Slovenije v okviru pristojnosti nadzora v preteklosti banke opozarjala predvsem na kreditno tveganje, ki izhaja iz valutne neusklajenosti kreditojemalcev. V večini primerov namreč najemniki kreditov v tuji valuti nimajo prihodkov v tej valuti in so se za tako zadolžitev odločali zaradi v času najema nižjih obrestnih mer, vezanih na posojila v CHF, in posledično nižjih obrokov.

Banka Slovenije je z opozorili bankam posredno vplivala na poslovno politiko bank s ciljem tudi zaščite kreditojemalcev. Nikakor se ne more Banki Slovenije pripisovati odgovornosti za nadzor nad prevzemanjem tveganj kreditojemalcev.

Opozorila in aktivnosti Banke Slovenije

Tako je Banka Slovenije je na tveganja zadolževanja z vezavo na vrednost CHF javnost opozarjala že leta 2005 v Poročilu o finančni stabilnosti, ki ga je objavila na svoji spletni strani, čeprav je v tem letu oz. od začetka leta 2003 prihajalo do deprecijacije (izgubljanje vrednosti) švicarskega franka nasproti evru. Slednje je spodbujalo komitente k odločitvi najema posojila v švicarskem franku, saj se je tekom leta (anuiteta) znesek obroka posojila obračunanega v evrih znižal. V povzetku poročila je bilo izrecno izpostavljeno naslednje: "V preteklem letu se je močno povečala izpostavljenost bank v valutni klavzuli, vezani na švicarski frank. To valutno tveganje za banke sicer ne predstavlja večjega tveganja, zaradi relativno majhnega obsega le slabe 4% podbilance z valutno klavzulo, vendar pa je zaradi relativno visoke volatilnosti tečaja švicarskega franka mogoča realizacija tveganj pri komitentih".¹

Ker se je trend naraščanja kreditiranja v tuji valuti in z njim povezanega tveganja za banke nadaljeval, je Banka Slovenije **julija 2006** vse banke v Sloveniji na to tveganje posebej opozorila s **pismom guvernerja** njihovim upravam (priloga 1). Pismo bankam vsebuje:

- opozorilo bankam, da morajo imeti vzpostavljen ustrezen in učinkovit sistem za obvladovanje tveganj ki izhajajo iz kreditov v tuji valuti, kreditov vezanih na tujo valuto ter kreditnih produktov, ki komitenta izpostavljajo tržnemu tveganju (politika, stalna spremljava in merjenje tveganj, limitni sistem, kontrolni mehanizem ipd.);

---

¹ Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2005, str. 10.

- zahtevo po celovitem informiranju strank o lastnostih produktov, ki jih banka ponuja in dokazljivem zavedanju strank, o vseh tveganjih, ki jih tovrstni bančni produkti nosijo.
- zahtevo po pravilnem ugotavljanju kreditne sposobnosti komitenta, t.j. upoštevanje vpliva tržnih tveganj na kreditno sposobnost komitentov.

V **Poročilu o finančni stabilnosti je Banka Slovenije maja 2007** opozorila, da so posojila v CHF ali z valutno klavzulo vezano na CHF konec leta 2006 dosegla petino vseh stanovanjskih posojil in s tem postala nezanemarljivo potencialno kreditno tveganje tudi za banke v primeru večje apreciacije švicarskega franka do evra v prihodnjem dolgoročnem obdobju². Nasprotno seveda da bi se v primeru realizacije tega tveganja za banke na drugi strani bistveno izboljšal položaj kreditojemalcev, torej ravno nasprotno, kot se je sedaj zgodilo z nezanemarljivim učinkom za posameznega kreditojemalca januarja letos.

Zaradi nadaljevanja naraščanja kreditiranja v tuji valuti, zlasti v CHF, je Banka Slovenije **decembra 2007 s pismom guvernerja** (priloga2) upravam bank poudarila pričakovanje, da bodo banke zapisano v prej omenjenem pismu še naprej upoštevale ter zagotovile dosledno izvajanje v vsakodnevem poslovanju s komitenti. Ob tem je bilo izraženo dodatno pričakovanje, da bodo banke poslovale na naslednji način:

- komitente bodo vedno najprej seznanile s ponudbo v evrih ter na tej osnovi izračunavale njihovo kreditno sposobnost;
- če bi komitent nato, kljub celoviti seznanitvi s tečajnim tveganjem, želel posojilo v tuji valuti ali vezati na tujo valuto, bo banka njegovo kreditno sposobnost ocenila upoštevajoč manj ugodne pogoje najetja enakega posojila v evrih. Tako ugotovljeni znesek posojila bo upoštevala kot najvišji možni znesek posojila v protivrednosti v tuji valuti.

Po dveh navedenih pismih bankam je Banka Slovenije **leta 2008 izvedla tematski pregled kreditiranja fizičnih oseb v CHF v izbranih bankah**. Glavni kriterij izbora bank je bil večji obseg kreditov v CHF in njihova rast v zadnjem obdobju. Cilj tematskih pregledov je bil preveriti ali so banke priporočila Banke Slovenije, ki so bila podana v pismih bankam, vgradile v svojo poslovno politiko, natančneje:

- ugotoviti izpostavljenost kreditiranja fizičnih oseb v CHF,
- pregledati proces ocenjevanja kreditne sposobnosti komitentov pri odobravanju kreditov,
- ugotoviti, ali banka seznanila komitenta s tveganji zadolževanja v tuji valuti,
- ugotoviti, ali obstaja možnost spremembe valute med trajanjem kredita, ter
- ugotoviti, kako banke zapirajo valutno izpostavljenost.

V vsaki banki so bile pregledane kreditne mape naključno izbranih komitentov (izbor je bil usmerjen na dolgoročne kredite fizičnim osebam v CHF, ki so bili odobreni v času največje rasti v letih 2007 in 2008), ter preverjeni postopki odobravanja kreditov.

Banke so priporočila Banke Slovenije upoštevale - razen **ene banke, pri kateri je Banka Slovenije ugotovila povečano kreditno tveganje in je zato banki izdala dodatno nadzorniško pismo in ukrep**.

Iz pregledanih posojil niso izhajala večja tveganja, saj so bili krediti ustrezno zavarovani s hipotekami ali drugimi sistemi zavarovanj, prav tako pa so banke dopuščale komitentom možnost zamenjave valute kredita v primeru neugodnih gibanj deviznega tečaja ali obrestne mere. Banke so pred podpisom pogodbe predložile komitentu v podpis izjavo, s katero se komitent zavezuje, da je seznanjen z vsemi tveganji oziroma so tak člen vključile v kreditno pogodbo. S tem pa Banka Slovenije ne izključuje, da v določenih primerih postopki ob sklepanju pogodbe niso potekali na način, ki je povzet, saj, kot navedeno zgoraj, Banka Slovenije nadzor izvaja z vpogledom v naključno izbrane

² Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2007, str. 11.

kreditne mape. Posebej izpostavljamo, da Banka Slovenije vse do letošnjega januarja v povezavi s krediti, odobrenimi v CHF, ni prejela prijav kršitve zakona, ki ureja potrošniške kredite,

Kljub ugotovitvam, da za banke iz pregledanih posojil niso izhajala večja tveganja, je Svet Banke Slovenije dal pobudo Združenju bank Slovenije za izdelavo brošure, ki bo seznanjala komitente z vsemi značilnostmi in tveganji zadolževanja v tuji valuti. V sodelovanju z Združenjem bank Slovenije je bila **septembra 2008 izdana zgibanka "Informacija o tveganjih najemanja kreditov v tuji valuti"**. Zgibanka je bila na voljo bančnim komitentom v poslovalnicah in namenjena celovitemu seznanjanju potencialnih posojiljemalcev s tveganji in posledicami, ki se lahko pojavijo ob različnih gibanjih tečaja tuje valute.

Maja 2008 je Banka Slovenije v sklepnih ugotovitvah **Poročila o finančni stabilnosti** izpostavila nadaljevanje negativnih gibanj: "Vztrajno se nadaljuje tudi rast posojil nominiranih v švicarskih frankih. Med stanovanjskimi posojili gospodinjstvom je delež takih posojil presegel trideset odstotkov in se še povečuje. V preteklem letu so se za posojila v tuji valuti pogosteje odločala tudi podjetja. Prenos takega tečajnega tveganja na komitente je nezaželen s systemskega vidika, zlasti pri dolgoročnih posojilih prebivalstvu..."³

Banka Slovenije je vse ključne ugotovitve poročil o finančni stabilnosti redno predstavljala na tiskovnih konferencah in omenjeno publikacijo javno objavljala na svoji spletni strani.

Banka Slovenije je od vključno leta 2009 nadzorovala dajanje kreditov v tuji valuti preko rednih bonitetnih pregledov in poročil bank. **Junija in julija 2011 je Banka Slovenije v okviru tematskega pregleda kreditiranja stanovanjskih posojil** v več bankah pregledala tudi implementacijo zahtev v zvezi s kreditiranjem v tuji valuti in obseg teh posojil. Po letu 2009 so vse banke, ki so bile vključene v pregled, ponudbo kreditov v CHF ukinile in dani krediti so se relativno normalno odplačevali. Obseg izpostavljenosti v CHF se je v letu 2010 povečal zaradi apreciacije CHF glede na EUR. Nasproten trend v 2011 pa je imel za posledico, da se je obseg kreditov v CHF začel manjšati.

Zaradi nenadne apreciacije CHF je Banka Slovenije **avgusta 2011** zahtevala od bank z večjo izpostavljenostjo v kreditih s CHF **dodatno poročanje**. Iz analize poročil izhaja, da so banke:

- omogočale komitentom spremembo valute bodisi s konverzijo kredita, bodisi z najetjem novega kredita v domači valuti, s katerim se odplača stari v CHF;
- in da je bilo tako konverzij, kot ostalih načinov reševanja (moratorij, podaljšanje roka vračila) zelo malo.

Aktivnosti Nadzora bančnega poslovanja po 15. 1. 2015

Banka Slovenije je po spremembi tečaja EUR/CHF 15. 1. 2015 izvedla več aktivnosti kot so: ad hoc poizvedbe glede problematike posojil v CHF in posebno poročanje bank z večjimi izpostavljenostmi iz naslova CHF.

Zaradi dodatnih tveganj, ki izhajajo iz znižanja vrednosti evra nasproti švicarskemu franku, je Banka Slovenije 4. 2. 2015 na podlagi sklepa Sveta Banke Slovenije vsem bankam, hranilnicam in podružnicam posredovala dopis z namenom doslednega spremljanja in zaznavanja tveganj, ki izhajajo iz kreditov v tuji valuti, in vzpostavila zahtevo po dodatnem mesečnem poročanju o spremembah v povezavi s kreditnimi pogodbami v CHF. Banke "Poročilo o spremembah v kreditnih pogodbah, vezanih ali nominiranih v švicarskih frankih (CHF)" pošiljajo mesečno.

V poročilu banke navajajo aktivnosti, izvedene po spremembi tečaja. Banke so komitentom ponudile spremembo valute kredita iz CHF v EUR, predčasno odplačilo posojila v celoti, predčasno odplačilo posojila z novim kreditom v EUR, podaljšanje roka odplačila, začasno prekinitvev odplačevanja posojila (moratorij) ter v posameznih primerih druge aktivnosti. Po objavi spremembe tečaja so

---

³ Poročilo o finančni stabilnosti, maj 2008, str. XIII.

komitenti v večjem obsegu poizvedovali po možnostih spremembe pogojev posojila, vendar k dejanski spremembi še niso pristopili.

Konec leta 2014 je imelo iz sektorja gospodarskih družb posojilo nominirano v CHF 296 komitentov. Do konca januarja so banke prejele 14 zahtevkov za spremembo posojilne pogodbe ter odobrile 5 zahtevkov, saj se komitenti potem niso odločili za podpis novih pogodb, ki so v večini primerov določale spremembo valute posojila iz CHF v EUR ter predčasno odplačilo posojila.

Iz sektorja prebivalstva je imelo konec leta 2014 posojilne pogodbe v CHF 16.002 komitentov. Zahtevke za spremembo pogodbe je posredoval 901 komitent, banke pa so odobrile 726 sprememb. Večinoma so se komitenti odločili za predčasno poplačilo posojila ter spremembo valute posojila iz CHF v EUR, del pa jih je za poplačilo kredita, nominiranega v CHF, najel novo posojilo v domači valuti. Del posredovanih zahtevkov je bil v obdobju poročanja še v obravnavi, zato število odobrenih sprememb odstopa od števila posredovanih zahtevkov.

Banka Slovenije je po 15. 1. 2015 prejela več pisem na temo potrošniških kreditov, v katerih stranke prosijo za dodatna pojasnila, iščejo pomoč v težavah oziroma izražajo ogorčenje in predlagajo ukrepanje (npr. fiksiranje tečaja EUR/CHF). Vseh pisem zaradi splošnosti ni možno opredeliti kot pritožbe.

Vprašanja so se nanašala na:

- ali se bo tečaj EUR/CHF še spreminjal
- ali jim svetujemo, da opravijo konverzije kreditov
- kakšni bodo ukrepi države in Banke Slovenije
- zakaj banka ni dovolila ali ne dovoli konverzije
- na kateri dan je treba opraviti konverzijo in kateri tečaj se pri konverziji uporabi
- ali so morali biti obveščeni o tveganjih v zvezi s spremembo valute pri sklepanju kreditnih pogodb
- kakšen je vrstni red odplačila kredita in zakaj imajo še tako veliko glavnice za odplačat
- ali so tudi banke izpostavljene valutnemu tveganju in ali so se pred tem zavarovale, ter zakaj njim ni bilo ponujeno zavarovanje
- zavajanje pri sklepanju kreditnih pogodb.

Do konca februarja 2015 je bilo 19 pisem direktno naslovljenih na Banko Slovenije, 7 pisem pa je odstopil Urad predsednika države, pri čemer se je ena od strank hkrati obrnila tudi direktno na Banko Slovenije, 2 zadevi pa nam je v reševanje odstopil Tržni inšpektorat RS.

Banka Slovenije je na vprašanja v večini primerov že odgovorila, predvsem na vprašanja, glede katerih je mogoče odgovoriti brez dodatnih preverjanj pri sami banki, t.j. na podlagi splošnih podatkov, s katerimi razpolaga. Tako je Banka Slovenije na 15 pisem že odgovorila, pri čemer je v 4 primerih potrebno bolj natančno obravnavanje. V 1 primeru je banka pozvala tudi banko, da se opredeli do pritožbe.

V zvezi z dilemami in vprašanji v zvezi s krediti v CHF je Banka Slovenije pripravila pojasnila (pogosta vprašanja in odgovori), ki jih lahko najdete na spletnih straneh v zavihku Informacije za potrošnike, ostala vprašanja pa lahko potrošniki postavijo preko kontaktnega obrazca, namenjenega informacijam potrošnikom. Banka Slovenije bo vsako zadevo obravnavala in tudi odgovorila na vprašanja.

BANKA SLOVENIJE

BANK OF SLOVENIA
Slovenska 35
1505 Ljubljana
Slovenija
Tel.: +386 1 47 19 000
Telex: 31214 BS LJB SI
Fax: +386 1 25 15 516

Vsem bankam in hranilnicam

*Predsednici uprave, predsedniku uprave
Notranji reviziji – v vednost*

Oznaka: 24.20/558-NVČ
Datum: 04. 07. 2006

Zadeva: Razkrivanje informacij in obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz kreditov v tuji valuti, kreditov, vezanih na tujo valuto ter kreditnih produktov, ki komitenta izpostavljajo tržnemu tveganju

Spoštovana gospa / spoštovani gospod

V zadnjem času je v slovenskem finančnem prostoru opazen porast kreditiranja v tuji valuti, ki ni evro, porast kreditiranja, vezanega na tujo valuto, ki ni evro, ter pojav novih kreditnih produktov, ki imetnika (finančnega investitorja - posameznika) izpostavljajo tržnemu tveganju. Zaradi možnih izgub, ki jih komitent pri prevzemu takšnega produkta lahko utrpi, Banka Slovenije opozarja banke, da so pri prodaji omenjenih produktov še posebej pozorne na skrbno seznanitev komitentov z vsemi tveganji, ki jih produkti prinašajo. Čeprav se navidez tržno tveganje (tveganje spremembe tržnih spremenljivk) iz naslova omenjenih produktov v celoti prenaša na komitente, se morajo banke zavedati, da se tveganja, ki jih v prvi fazi prevzame komitent, lahko posledično odrazijo v spremembi kreditne izpostavljenosti banke do finančnega investitorja posameznika in s tem v spremembi kreditnega tveganja banke. Zaradi omenjenega dejstva banko opozarjamo, da je previdna pri določanju kreditne sposobnosti komitentov, ki se odločijo za kredite v tuji valuti, ki ni evro, oziroma kredite, vezane na tujo valuto, ki ni evro, ter kreditne produkte, ki so vezani na različne tržne spremenljivke. Pravilno ugotovljena kreditna sposobnost komitenta in s tem pravilno določena boniteta komitenta predstavlja pomemben dejavnik pri omejevanju kreditnega tveganja.

Banke opozarjamo, da morajo v skladu s 73. členom Zakona o bančništvu (Uradni list RS, št. 7/99, 59/01 in 55/03) ustrezno načrtovati in izvajati ukrepe za obvladovanje tveganj, ki so jim izpostavljena. Tako morajo imeti banke tudi na področju odobravanja kreditov v tuji valuti oziroma kreditov, vezanih na tujo valuto ter kreditnih produktov, ki prinašajo tržno tveganje, posebej premišljeno vzpostavljen ustrezen in učinkovit sistem za obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz omenjenih produktov (politika, stalna spremljava ter merjenje tveganj, limitni sistem, kontrolni mehanizmi ipd.) in se ustrezno vključuje v celotni sistem za obvladovanje tveganj v banki.

Zaradi potrebe po obvladovanju tveganja dobrega imena ter posledično pravnega tveganja, pa banke opozarjamo, da precejšnjo pozornost usmerijo tudi v informiranje strank. Informacije, ki razkrivajo lastnosti produkta, morajo biti podane jasno in nedvoumno. Banka mora poskrbeti, da je informiranje strank (finančnih investitorjev - posameznikov) celovito. Iz informacij mora biti razvidno tveganje, ki ga finančni investitor - posameznik s pridobitvijo določenega produkta prevzema, saj le tako lahko sprejme odločitev o investiranju in dezinvestiranju (v primeru vgrajene opcije) v posamezni produkt. Če je informacija podana v obliki predvidevanj o pričakovanem gibanju tečaja tuje valute, tečaja vrednostnih papirjev, obrestne mere in/ali drugih tržnih spremenljivk, mora banka pri oblikovanju

informacije za finančnega investitorja - posameznika v izbranih scenarijih predpostaviti gibanje tržnih spremenljivk tako v pozitivni kot tudi v negativni smeri, in na ta način prikazati tako pozitivne kot tudi negativne posledice gibanja tržnih spremenljivk na vrednost kreditnih produktov ter posledično na premoženje komitenta. Banka Slovenije od bank pričakuje, da bodo pri kreditiranju v tuji valuti, ki ni evro, kreditiranju, vezanem na tujo valuto, ki ni evro, ter prodaji kreditnih produktov, ki imetnika (finančnega investitorja - posameznika) izpostavljajo tržnemu tveganju, od strank v pisni obliki pridobile izjave, s katerimi bodo stranke potrdile, da so seznanjene z vsemi tveganji, ki ji jih omenjeni produkti prinašajo ter so jih pripravljene tudi sprejeti.

Če banka izdaja kredite v tuji valuti oziroma kredite, vezane na spremembo tečaja tuje valute (valutna klavzula), ali če prodaja kreditne produkte, katerih varčevalna komponenta je vezana na gibanje tržnih spremenljivk, mora komitenta nedvoumno obvestiti, kje lahko spremlja gibanje tržnih spremenljivk, ki vplivajo na spreminjanje vrednosti njegovega premoženja in ki so podlaga za odločanje o izvršitvi morebitnih vključenih opcij.

Lepo vas pozdravljam,

Božidar Jašovič
Član sveta Banke Slovenije

Priloga 2

**BANKA
SLOVENIJE**
SLOVENSKA 35

Slovenska 35
1505 Ljubljana
Slovenija
Tel.: 01 47 19 000
Telex: 31214 BS LJB SI
Fax: 01 25 15 516

Priloga 2
43/1

Vsem bankam in hranilnicam

Predsednici uprave, predsedniku uprave
Služba notranje revizije – v vednost

Oznaka: 24.40-1265/07-GK
Datum: 19. 12. 2007

Zadeva: Problematika previsoke kreditne rasti

Spoštovana gospa / spoštovani gospod !

Rast posojil nebančnemu sektorju v Sloveniji je bila v letu 2007 visoka. Banke v Sloveniji so tudi v obdobju dinamične gospodarske rasti in zahtevnih institucionalnih sprememb sposobne zadovoljiti povečano povpraševanje komitentov po posojilih. Oktobra se je medletna stopnja rasti posojil nebančnemu sektorju povzpela na 38,6% ter dosegla najvišjo raven v zadnjih letih. Postopno umirjanje kreditiranja je eden od potrebnih pogojev za ohranjanje finančne stabilnosti ter osnovnih makroekonomskih ravnovesij.

Kakovost naložb ter sposobnost obvladovanja predvsem kreditnega tveganja se bo jasneje izrazila v naslednjih letih, ko pričakujemo upočasnitev gospodarske rasti. Temu bi se lahko pridružil zniževanje tečajev vrednostnih papirjev ter ustavljanje rasti cen oz. vrednosti nepremičnin. V določeni meri bi lahko bilo povečanje kreditnega tveganja bank tudi posledica tveganja spremembe tečajev pri kreditih kreditjemalcem, ki se dolgoročneje zadolžujejo v tujih valutah. Pri tem sicer prevladujejo gospodinjstva z najemanjem stanovanjskih posojil, vendar pa se v tujih valutah zadolžujejo tudi podjetja.

Svet Banke Slovenije je dne 18.12.2007 na 364. seji obravnaval to problematiko in sprejel naslednje ukrepe:

1. Odbitna postavka od kapitala pri skupinskem ocenjevanju finančnih sredstev

Odločanje o terminu ukinitve odbitne postavke se začasno odloži.

2. Izpostavljenosti v tujih valutah

Banka Slovenije je 4. julija 2006 banke s pismom z oznako 24.20/558-NVČ opozorila na potrebno razkrivanje informacij in obvladovanje tveganj, ki izhajajo iz posojil v tuji valuti, vezanih na tujo valuto ter produktov, ki so vezani na različne tržne spremenljivke. Pričakujemo, da bodo banke

zapisano v omenjenem pismu še naprej smiselno upoštevale kot dobro prakso ter zagotovile dosledno izvajanje pri vsakodnevnem poslovanju s komitenti.

Zaradi še vedno visoke dinamike zadolževanja v tujih valutah in omejevanja izpostavljenosti tveganju spremembe tečaja v prihodnje Banka Slovenije dodatno pričakuje:

- Banka komitentu vedno najprej oziroma prednostno predstavi svojo ponudbo produktov v evrih ter na tej osnovi izračuna kreditno sposobnost komitenta.
- Banka za komitenta, ki kljub seznanitvi s tečajnim tveganjem, želi posojilo v tuji valuti ali posojilo vezati na tujo valuto, oceni kreditno sposobnost upoštevajoč manj ugodne pogoje najemanja enakega posojila v EUR. Tako ugotovljeni znesek posojila predstavlja najvišji možni znesek posojila v protivrednosti v tuji valuti.

3. Podrobnejša opredelitev kategorije "regulatorno zelo tveganih izpostavljenosti" za namen izračuna kapitalskih zahtev za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu

V 9. točki drugega odstavka 2. člena Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za kreditno tveganje po standardiziranem pristopu za banke in hranilnice (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07; v nadaljevanju: sklep o standardiziranem pristopu), ki se začne za vse banke uporabljati s 1.1.2008, so regulatorno zelo tvegane izpostavljenosti opredeljene kot *izpostavljenosti do oseb v postopku stečaja ali prisilne poravnave in druge izpostavljenosti, za katere objektivni pogoji kažejo, da so zelo tvegane (kot na primer naložbe v podjetja oziroma sklade tveganega kapitala, v kapital nejavnih družb in naložbe v investicijske sklade s posebno visokim tveganjem)*. V skladu s prvim odstavkom 29. člena sklepa o standardiziranem pristopu morajo banke tem izpostavljenostim dodeliti utež tveganja 150%.

Banka Slovenije zaradi enotne uporabe zgoraj omenjenega sklepa od bank pričakuje, da v to kategorijo v skladu z 9. točko drugega odstavka 2. člena sklepa o standardiziranem pristopu uvrstijo zlasti:

- vse izpostavljenosti do oseb, nad katerimi je bil uveden stečajni postopek ali postopek prisilne poravnave;
- izpostavljenosti iz naslova naložb v kapital nejavnih družb, pri čemer kot javne družbe štejemo tiste, katerih vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici (99. člen Zakona o trgu finančnih instrumentov (Uradni list RS, št. 67/07 in 100/07)) oziroma na priznani borzi iz Priloge II Sklepa o izračunu kapitalske zahteve za tržna tveganja (Uradni list RS, št. 135/06 in 104/07);
- vse izpostavljenosti do podjetij tveganega kapitala oziroma skladov tveganega kapitala – to so tista, ki jim je v državi, v kateri imajo sedež, v skladu z zakonodajo priznan status podjetja oziroma sklada tveganega kapitala (angl. *venture capital fund / trust / firm / company*). V Republiki Sloveniji so to gospodarske družbe, ki imajo status družbe tveganega kapitala in opravljajo dejavnost v skladu z Zakonom o družbah tveganega kapitala (Uradni list RS, št. 92/07);
- vse izpostavljenosti do nereguliranih podjetij tveganega kapitala oziroma skladov tveganega kapitala – to so tista, ki jim v državi, v kateri imajo sedež, v skladu z zakonodajo sicer ni priznan status podjetja oziroma sklada tveganega kapitala, vendar pa imajo najmanj 50% svojih sredstev naloženih v lastniški kapital nejavnih družb z namenom iz drugega odstavka 4. člena Zakona o družbah tveganega kapitala;
- vse izpostavljenosti do kolektivnih naložbenih podjetij (investicijskih skladov) s posebnim visokim tveganjem – to so:

- a) vsi neregulirani investicijski skladi, pri čemer nereguliranost pomeni, da poslovanje takšnega sklada ni predmet urejanja po posebni zakonodaji in/ali predmet nadzora s strani pristojnega nadzornega organa (npr. hedge skladi);
- b) tisti regulirani investicijski skladi, katerih večina naložb izhaja iz držav, ki jim OECD ali katerakoli druga primerna izvozna agencija (ECA) dodeli najvišjo minimalno pretnjo za zavarovanje izvoza (MEIP) - tj. 7;
- vse izpostavljenosti do nereguliranih oseb, ki imajo 50% sredstev v naložbah v finančne instrumente v smislu Zakona o trgu finančnih instrumentov in ne opravljajo dejavnosti holdingov. Ne glede na prejšnji stavek med te osebe sodijo vse družbe, ki so ustanovljene oziroma poslujejo predvsem z namenom dati prevzemno ponudbo v skladu z Zakonom o prevzemih, vključno z družbami, ki niso prevzemnik v smislu Zakona o prevzemih, vendar usklajeno delujejo s prevzemnikom, pri čemer je poslovni razlog za nastanek izpostavljenosti do te družbe financiranje oziroma refinanciranje prevzema druge družbe.

4. Razporeditev rezultatov poslovanja bank za leto 2007

Glede na to, da so dobri rezultati bančnega sistema tudi posledica visoke kreditne rasti in ugodnega makroekonomskega okolja, bankam priporočamo, da večji del izkazanega dobička uporabijo za oblikovanje rezerv in s tem povečanje temeljnega kapitala bank. Slednje bo koristno tudi zaradi uveljavitve nove evropske kapitalske ureditve oziroma dodatnih kapitalskih zahtev za operativna in druga tveganja, katerim je ali bi lahko bila banka izpostavljena pri svojem poslovanju.

Svet Banke Slovenije se je za zgoraj opisane ukrepe odločil tudi na podlagi ocene gibanj v preteklih mesecih in pri tem pričakuje, da bodo banke v skrbi za ohranjanje svoje kapitalske ustreznosti, likvidnosti in stabilnosti ukrepe dosledno uveljavile v vsakodnevnem poslovanju. Predmet rednih in izrednih pregledov v bankah in hranilnicah v bližnji prihodnosti pa bo tudi uveljavitev teh ukrepov v praksi.

S spoštovanjem,

dr. Marko Kranjec
Predsednik
Sveta Banke Slovenije

za:

Priloga:

- pismo z dne 4.7.2006 z oznako 24.20/558-NVČ.